

Rola Organizacji Producentów w zrównoważonym rozwoju akwakultury

AAC 2022-03

Grudzień 2021

Komitet Doradczy ds. Akwakultury [Aquaculture Advisory Council, AAC] wyraża wdzięczność za wsparcie finansowe otrzymane od UE.

Indeks

Indeks	2
Skróty/terminologia	3
Wprowadzenie - Kontekst	3
Rola OP w promowaniu zrównoważonego rozwoju akwakultury.....	4
Aktualne wyzwania.....	5
Zalecenia.....	6

Skróty/terminologia

AAC	Komitet Doradczy ds. Akwakultury
SOP	Stowarzyszenia Organizacji Producentów
WPRyb	Wspólna polityka rybołówstwa
WOR	Wspólna organizacja rynku
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFMRA	Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury
UE	Unia Europejska
IZ	Instytucja zarządzająca
PC	Państwo członkowskie (UE)
PPO	Plan produkcji i obrotu
OP	Organizacja producentów

Wprowadzenie - Kontekst

Zreformowana Wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb) oraz Wspólna organizacja rynku (WOR) zachęciły do utworzenia Organizacji producentów (OP) w sektorze akwakultury i zwiększyły ich odpowiedzialność w celu przyczynienia się do realizacji celów tych polityk i promowania zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwa żywności, rozwoju i zatrudnienia poprzez zarządzanie i wdrożenie wspólnych działań.

OP można zdefiniować jako dowolną jednostkę, która została utworzona i jest kontrolowana przez producentów w konkretnym sektorze w celu wspólnego dążenia do jednego lub więcej z celów wymienionych w rozporządzeniu WOR, niezależnie od tego, czy jednostka ta jest formalnie uznawana. OP mogą mieć różne formy prawne, w tym mogą być spółdzielniami, stowarzyszeniami lub organizacjami handlowymi, w których udziałowcami są producenci z sektora akwakultury.

Oczekuje się, że OP przeprowadzą złożone działania, a mianowicie opracują i przedłożą do zatwierdzenia przez ich instytucje zarządzające Plany produkcji i obrotu¹ (PPO), przy czym Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR) pozwala na publiczne finansowanie opracowania i wdrożenia PPO².

PPO zawierają obowiązkowe środki mające na celu zapewnienie zrównoważenia środowiskowego działań w zakresie akwakultury³ oraz zorientowane na rynek środki tymczasowe mające na celu wzmocnienie pozycji rynkowej hodowców. W skrócie można by określić je jako „plan zrównoważonego rozwoju” dla akwakultury.

W ostatnim czasie Komisja Europejska (KE) przyjęła dwie polityki strategiczne: Europejski Zielony Ład, mający na celu przeciwdziałanie zmianom klimatu i degradacji środowiska, oraz strategię „od

¹ Rozporządzenie UE nr 1379/2013 w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury

² Rozporządzenie UE nr 508/2014 w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego

³ Zalecenie Komisji dotyczące ustanowienia i realizacji planów produkcji i wprowadzenia do obrotu, 2014/117/UE

poła do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego.

OP stanowią również kluczowe czynniki w osiągnięciu celów tych strategii. Hodowlane ryby i żywność pochodzenia morskiego generują mniejszy ślad węglowy niż hodowla zwierząt na lądzie⁴ i OP mogą opracować wspólne środki w ramach PPO, aby jeszcze bardziej zmniejszyć ślad węglowy akwakultury i wesprzeć przejście na zrównoważony system żywnościowy, który zapewni żywność w przystępnych cenach, poprawi dochody producentów surowców, poprawi dobrostan środowiska i zwierząt oraz wzmocni konkurencyjność UE. Ponadto, sytuacja, z jaką mierzy się sektor akwakultury w wyniku wybuchu epidemii COVID-19 ukazała wartość OP dla wspólnych działań⁵.

W tym kontekście, konieczne jest dalsze zwiększenie zakresu odpowiedzialności OP i zapewnienie niezbędnego wsparcia finansowego umożliwiającego im odgrywanie istotniejszej roli w codziennym zarządzaniu akwakulturą, jednocześnie przestrzegając wytycznych określonych przez cele WPRyb, WOR, Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu”.

Według danych udostępnianych przez KE, w 2021 roku ponad 210 OP zostało uznanych przez kraje UE zgodnie ze wspólnymi zasadami UE⁶. Spośród tych 210 OP tylko 34 jest związanych z akwakulturą (16%), co jest liczbą wskazującą na bardzo niski udział sektora akwakultury. Co więcej, 12% (26 OP) spośród wszystkich uznanych OP reprezentuje akwakulturę ryb (morskich i słodkowodnych), a prawie 4% (8 OP) reprezentuje producentów skorupiaków.

Celem niniejszego zalecenia jest:

1. Przedstawienie większej roli OP z sektora akwakultury w promowaniu zrównoważonego rozwoju akwakultury i przyczynieniu się do realizacji celów strategicznych polityk europejskich.
2. Przedstawienie opinii na temat trudności, z jakimi spotykają się istniejące OP podczas wdrażania ich PPO lub indywidualni interesariusze, którzy zamierzają utworzyć OP.
3. Zaproponowanie działań, które wspierają tworzenie OP oraz ich skuteczny wkład w zrównoważony rozwój akwakultury.

Rola OP w promowaniu zrównoważonego rozwoju akwakultury

W ramach określonych przez cele WPRyb, WOR, Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu” oraz Strategiczne wytyczne dotyczące bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021-2030, oczekuje się, że OP będą promowały i zapewniały zrównoważone działania w sektorze akwakultury. Główne powody, dla których indywidualni producenci tworzą nowe OP lub przystępują do istniejących OP są następujące:

- Wzmocnienie **pozycji rynkowej** hodowców poprzez większy dostęp do rynku (np. planowanie produkcji, wspólna sprzedaż i zaopatrywanie, stabilizacja cen, równe warunki działania, komunikacja i promocja, inicjatywy samoregulacyjne, w tym ustanowienie znaków jakości)

⁴ Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego, COM(2020) 381 final

⁵ Strategiczne wytyczne dotyczące bardziej zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury w UE na lata 2021-2030, COM(2021) 236

⁶ https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/fisheries/markets-and-trade/seafood-markets_en#ecl-inpage-40

Zalecenia w sprawie roli Organizacji Producentów w zrównoważonym rozwoju akwakultury

- Zapewnienie członkom wsparcia technicznego w celu poprawienia jakości produktu końcowego i/lub wydajności produkcji.
(np. poprzez lepszy dostęp do wiedzy technicznej, mechanizmów zarządzania ryzykiem)
- Usprawnienie **zarządzania** w akwakulturze
(np. udział w tworzeniu polityk, mniejsze obciążenie obowiązkami administracyjnymi, promowanie planowania przestrzennego dla akwakultury i zapewnienie dostaw i bezpieczeństwa żywności, zapewnienie monitorowania i gromadzenia danych w sektorze akwakultury).
- Utworzenie warunków do **zrównoważonego rozwoju** akwakultury poprzez usprawnienia w zakresie **efektywności środowiskowej**
(np. ocena i monitorowanie wpływu działań w sektorze akwakultury na środowisko, promowanie najlepszych praktyk w celu poprawy zdrowia i dobrostanu zwierząt, promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów rybołówstwa, zmniejszenie śladu węglowego)
- Promowanie **konkurencyjności produkcji akwakultury UE**
(np. poprawa znajomości rynku w celu dostosowania akwakultury do popytu na rynku, zaangażowanie w działania badawcze i rozwojowe w celu kształtowania wysokowydajnej branży akwakultury)
- Promowanie **równych warunków działania**, szczególnie w odniesieniu do importu z państw trzecich
(np. zastosowanie standardów zrównoważonego rozwoju, produkcji i społecznych równoważnych z tymi stosowanymi wobec produktów Unii).
- Poprawa **akceptacji społecznej** sektora
(np. podniesienie świadomości społecznej na temat akwakultury i jej produktów, poprawa informowania konsumentów poprzez powiadomienia i etykiety).

Aktualne wyzwania

Najnowsze dostępne dane liczbowe⁷ dotyczące wdrożenia postanowień WOR i EFMR wykazują niski stopień absorpcji związanej z tworzeniem OP i wdrożeniem PPO. Wskaźnik zaangażowania w całość UE całkowitego przyznanego budżetu EFMR na wdrożenie PPO, według najnowszego raportu FAME, wynosił 34,4%, a wskaźnik absorpcji wyniósł 29%. Ponadto, tylko 11 OP skorzystało z przepisów dotyczących zakładania nowych OP.

Głównymi przyczynami takiego stanu rzeczy są niepewność prawna oraz trudności finansowe, w tym następujące czynniki:

1. Istniejące stowarzyszenia akwakultury i/lub niezależni producenci napotykać na trudności w transformacji lub utworzeniu nowej OP w ramach WOR ze względu na złożone wytyczne w zakresie ich uznawania, które różnią się pomiędzy państwami członkowskimi (PC). W pewnych przypadkach OP są zobowiązane wprowadzać na rynek produkty ich członków lub muszą

⁷ https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/system/files/2020-12/emff-implementation-report-2019_en.pdf

przestrzegać restrykcji prawnych na szczeblu krajowym, które są nieodpowiednie dla celów WOR i zakazują tworzenia OP.

2. Wdrożenie złożonych wytycznych dla utworzenia i uznania OP wymaga zaangażowania lub outsourcingu specjalistycznej wiedzy i fachowców, co w wielu przypadkach nie jest możliwe ze względów finansowych dla rodzinnych hodowli i MŚP z rozdrobnionego sektora akwakultury w UE.
3. Wsparcie finansowe na rzecz tworzenia OP i wdrażania PPO jest również bardzo zróżnicowane w różnych PC. Jako że główna działalność OP nie jest związana wyłącznie ze sprzedażą produktów, wsparcie oferowane w ramach artykułu 66 rozporządzenia 508/2014 ogranicza dostęp OP, co może dotyczyć spółdzielni lub podobnych jednostek. Istnieją niejasności co do kryteriów kwalifikowalności w przypadku niektórych działań.
4. Istnieją niejasności prawne dotyczące okresu kwalifikowalności oraz zaliczek w ramach kwalifikujących się działań. W pewnych przypadkach zatwierdzone PPO zostały wdrożone jedynie w częściowym zakresie przy wykorzystaniu ich własnych funduszy.
5. Brak konkretnych wytycznych w zakresie tworzenia i finansowania międzynarodowych OP.
6. Późne zatwierdzenie EFMR doprowadziło do niejasności dotyczących okresu kwalifikowalności dla działań wdrażanych przez OP.

W tym kontekście rzeczywista skuteczność zatwierdzonych PPO na okres od 2014 do 2020 roku może być niższa niż oczekiwana⁸. Ponadto, pewne działania zbiorowe potrzebują kilku lat, aby udowodnić ich skuteczność.

Zalecenia

AAC uważa, że OP akwakultury są kluczowe dla osiągnięcia celów WPRyb, WOR, Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu”. W celu wzmocnienia konkurencyjności, skuteczności i wydolności OP, AAC proponuje, aby KE:

1. Przeprowadziła ocenę realizacji WOR/EFMR związaną z postanowieniami w zakresie OP i przekazała dalsze wskazówki dla PC w celu osiągnięcia ujednoliconego wdrożenia oraz zharmonizowania kryteriów tworzenia OP oraz finansowania ich PPO.
2. Zorganizowała sesje szkoleniowe i zapewniła przestrzeń do wymiany najlepszych praktyk i know-how pomiędzy OP, stowarzyszeniami i producentami, rozpowszechniając wiedzę na temat tego, jak poprawić skuteczność istniejących OP i wspierać tworzenie nowych OP.
3. Stworzyła wykaz środków, które zostały wdrożone przez OP akwakultury i rybołówstwa w celu poprawy jakości PPO i skutecznego przyczynienia się do realizacji celów WPRyb, WOR, Zielonego Ładu i strategii „od pola do stołu”.

⁸ Interim assessment of the implementation of Production and Marketing Plans [Ocena okresowa realizacji Planów produkcji i obrotu], ISBN: 978-92-79-64117-6

Zalecenia w sprawie roli Organizacji Producentów w zrównoważonym rozwoju akwakultury

4. Przekazała dalsze wytyczne do tworzenia międzynarodowych stowarzyszeń OP w celu umożliwienia synergii działań wdrażanych przez grupę OP i efektywnego radzenia sobie z wyzwaniami, których nie można pokonać na poziomie krajowym (np. utworzenie równych warunków działania, kampanii edukacyjnych w całej UE).
5. Ułatwiła wypłaty zaliczek z EFMR w celu wsparcia własnych inicjatyw tworzenia i uznawania OP akwakultury.
6. Wprowadziła w odpowiednim czasie EFMRA na lata 2021-2027 w celu zapewnienia optymalnego wsparcia dla OP.

Komitet Doradczy ds. Akwakultury (AAC)

Rue Montoyer 31, 1000 Bruksela, Belgia

Tel.: +32 (0) 2 720 00 73

E-mail: secretariat@aac-europe.org

Twitter: @aac_europe

www.aac-europe.org